

Nowa Ruda, dnia 25.03.2026 r.

Karolina Popiel
Radna Rady Miejskiej
w Nowej Rudzie

Pan Tomasz Kiliński
Burmistrz Miasta Nowa Ruda
za pośrednictwem
Pana Andrzeja Behana
Przewodniczącego Rady Miasta Nowa Ruda

INTERPELACJA

Dotyczy: Zainicjowania szkolnych budżetów obywatelskich w szkołach podstawowych prowadzonych przez Gminę Miejską Nowa Ruda

Szanowny Panie Burmistrzu,

działając na podstawie art. 24 ust. 3 ustawy o samorządzie gminnym, zwracam się z interpelacją w sprawie uruchomienia w szkołach podstawowych prowadzonych przez Gminę Miejską Nowa Ruda szkolnych budżetów obywatelskich (SBO) jako stałego narzędzia edukacji obywatelskiej i włączania dzieci w decydowanie o najbliższym otoczeniu.

UZASADNIENIE

Budżet obywatelski w skali miasta jest dziś standardowym narzędziem partycypacji, dającym mieszkańcom możliwość zgłaszania projektów i głosowania o przeznaczeniu części środków z budżetu gminy. W obowiązującym Regulaminie Budżetu Obywatelskiego Miasta Nowa Ruda prawo zgłaszania projektów i głosowania przysługuje mieszkańcom, którzy w roku głosowania ukończą 15 lat, co w praktyce oznacza realny w nim udział młodzieży szkół ponadpodstawowych oraz osób dorosłych. Uczniowie szkół podstawowych są więc z tej formy współdecydowania wyłączeni, mimo że to już na etapie szkoły podstawowej zaczynają się kształtować podstawowe postawy obywatelskie i poczucie wpływu na otoczenie. Jednocześnie w wielu miastach w Polsce, w budżecie obywatelskim nie ma dolnej granicy wieku - zgłaszać projekty i głosować może każda osoba mieszkająca w mieście, bez wymogu pełnoletniości czy też przekroczenia jakiegoś konkretnego progu wieku (np. 13, 15 lub 16 lat), co pokazuje, że praktyka w tym zakresie jest zróżnicowana i pozostawia samorządom znaczną swobodę.

Należy tu zauważyć, że zgodnie z polskim systemem prawnym prowadzenie szkół ponadpodstawowych jest zadaniem własnym powiatu, realizowanym poprzez starostwo powiatowe, podczas gdy gmina odpowiada za prowadzenie szkół podstawowych. O ile więc młodzież szkół średnich ma już możliwość angażowania się w „dorosły” Budżet Obywatelski

Miasta Nowa Ruda, o tyle odpowiedzialność za stworzenie adekwatnych, praktycznych narzędzi edukacji obywatelskiej dla uczniów szkół podstawowych spoczywa przede wszystkim na gminie jako organie prowadzącym te szkoły.

Szkolny budżet obywatelski to proces, w którym społeczność szkolna decyduje o przeznaczeniu wyodrębnionej części budżetu szkoły (lub środków pozyskanych z zewnątrz), zgłaszając projekty, dyskutując nad nimi i wybierając te, które okażą się najbardziej potrzebne i sensowne z punktu widzenia wspólnoty szkolnej. Trzeba tu podkreślić, że rozwiązanie to jest rekomendowane m.in. przez Ministerstwo Edukacji i Instytutu Badań Edukacyjnych jako skuteczne narzędzie rozwijania kompetencji obywatelskich, społecznych i przedsiębiorczych uczniów.

Doświadczenia ze szkół, w których wdrożono już SBO pokazują, że do realizacji często wybierane są projekty takie jak m.in. strefy wypoczynku na korytarzach (pufy, kanapy, kąciki relaksu), drobne remonty, doposażenie sal specjalistycznych i przestrzeni rekreacyjnych, czy też organizacja różnych wydarzeń.

Publikacje przygotowane przez organizacje pozarządowe wyspecjalizowane we wspieraniu szkolnych budżetów obywatelskich wskazują, że dobrze zaplanowany SBO przynosi wymierne korzyści wszystkim stronom. Dla dyrekcji jest to przede wszystkim możliwość usłyszenia realnych, często wcześniej niewypowiedzianych potrzeb uczniów i innych grup szkolnej społeczności, co ułatwia racjonalne planowanie wydatków szkoły. Dla uczniów jest to praktyczna lekcja demokracji, wspólnego decydowania i odpowiedzialności za miejsce, w którym spędzają większość dnia - od diagnozy problemów, poprzez planowanie rozwiązań, aż po oglądanie efektów w postaci realnych zmian w szkole.

Publikacje przygotowane na zlecenie Ministerstwa Edukacji, GovTech Polska i Instytutu Badań Edukacyjnych stwierdzają wprost, że SBO jest „doskonałym narzędziem edukacji obywatelskiej”, dzięki któremu uczniowie rozwijają kompetencje społeczne (komunikacja, argumentowanie, współpraca, kompromis), uczą się planowania i szacowania kosztów, lepiej rozumieją funkcjonowanie finansów publicznych, a przede wszystkim doświadczają realnej sprawczości. Akcentuje się również, że proces ten wzmacnia samorządność uczniowską, integruje różne grupy (uczniów, rodziców, nauczycieli, pracowników administracji) i buduje zaufanie do instytucji szkoły oraz władz lokalnych.

Korzyści z wprowadzenia SBO dostrzega się również w wymiarze gminnym: uczniowie, którzy od najmłodszych lat uczą się sensownie korzystać ze wspólnych środków, są w przyszłości bardziej skłonni uczestniczyć w miejskim budżecie obywatelskim oraz innych formach partycypacji, lepiej rozumieją też ograniczenia i możliwości budżetu publicznego. Dla gminy oznacza to stopniowe budowanie kultury dialogu i współodpowiedzialności za rozwój lokalny, a także wzmacnianie jej wizerunku jako przyjaznej młodym mieszkańcom, poważnie traktującej ich głos.

W publikacjach poświęconych SBO podkreśla się również, że nawet bardzo niewielkie środki - rzędu kilkuset złotych - mogą zostać rozdysponowane w sposób partycypacyjny i stanowić wartościowy pilotaż, który później można rozwijać. Jako podstawowe źródło finansowania wskazuje się budżet szkoły (czyli w praktyce budżet gminy), ale równie często korzysta się z funduszy rad rodziców, miejskich lub powiatowych konkursów edukacyjnych oraz wsparcia prywatnych sponsorów. Warto też tu dodać, że w Polsce funkcjonują od lat organizacje

pozarządowe wyspecjalizowane we wspieraniu szkolnych budżetów obywatelskich (m.in. Fundacja Pole Dialogu) które realizowały już projekty SBO w szkołach w całym kraju, korzystając m.in. z programów FIO, Aktywni Obywatele i Erasmus+.

Reasumując, wprowadzenie mechanizmu szkolnych budżetów obywatelskich w szkołach podstawowych prowadzonych przez Gminę Miejską Nowa Ruda wydaje się naturalnym i potrzebnym uzupełnieniem miejskiego budżetu obywatelskiego. Da to uczniom możliwość realnego współdecydowania o przestrzeni i funkcjonowaniu własnej szkoły. Dla wielu młodych Noworudzian SBO może stać się pierwszym, bezpiecznym i dobrze prowadzonym doświadczeniem współdecydowania o wspólnych środkach.

Mając na uwadze powyższe, zwracam się do Pana Burmistrza z prośbą o rozważenie:

1. Zainicjowania od roku 2027 pilotażowej edycji szkolnego budżetu obywatelskiego we wszystkich szkołach podstawowych prowadzonych przez Gminę Miejską Nowa Ruda, z przeznaczeniem na ten cel co najmniej symbolicznej kwoty (np. w przedziale 2.000-3.000 zł) na każdą szkołę.
2. Uwzględnienia w miejskich dokumentach strategicznych dotyczących oświaty i partycypacji społecznej stałego, corocznego finansowania SBO w szkołach podstawowych, z możliwością stopniowego zwiększania kwot alokacji w miarę zdobywanych doświadczeń i zainteresowania społeczności szkolnych.
3. Podjęcia przez Urząd Miejski w Nowej Rudzie działań na rzecz nawiązania współpracy z radami rodziców szkół podstawowych oraz organizacjami pozarządowymi specjalizującymi się w SBO (m.in. Fundacja Pole Dialogu) w celu pozyskiwania zewnętrznych środków na kolejne edycje SBO oraz wsparcia szkół w przygotowaniu i realizacji tych procesów.

Z wyrazami szacunku



Karolina Popiel

Radna Rady Miejskiej w Nowej Rudzie

Na podstawie art. 24 ust. 6 ustawy o samorządzie gminnym z dnia 8 marca 1990 r. (Dz. U. 2025 poz. 1153) wnoszę o przekazanie Panu Burmistrzowi Miasta Nowa Ruda niniejszej interpelacji i odpowiedź na nią w formie pisemnej.